

שאלות ותשובות

לג

שאלה

ראובן חלה וכראות הרופאים כי חליו חזק מאוד חששו שמא יביא לידי סכנה וצווי ששתה חלב אחין פעמים בכל יום ורחיבין לא רנה לשחית לדבריהם בהמרו שדבר הסיר לא יבוא אל פיו והפצירו בו הרופאים והגידו לו שהוא בסכנה עלימה ושמותר להתרפאות באיסורי תורה במקום סכנה והתרו בו שדמו בראשו ושהוא מאבד נלמו לדעת ר"ס לא יקח הרפואה הזאת והיא לא חשש להם כלל וברחית הרופאים קצת ערפו חמרו לו שיקח חלב עותמורת חלב אחין ולינו לכני ביתולרמותו וליחן לו חלב אחין ויהי כאשר הקריבו לפניו חשש שמא מרמה יש בדבר ולא רנה לשחית וקרא לבנו הגדול ואמר לו דע בני באמת שלה אכלתי דבר אסור מנעיריועד עתה ולא אטמא את נפשי בסיף ימי ולכן אם אין תחבולה בדבר רצוני היא ששתה התה מקידם ואחר כך אשתה אני הנסער וכן תעשה פעמים בכל יום ובזולת זה לא אשתה בשום פנים והשיב לו בנו שכן יעשה אמנם היום אין ביכלתו לעשות רצונו מפני שהוא מתענה ותכף ומיד הלך לבית לימודו לעיין בדברי הפוסקים לדעת איך יעשה וגם חפץ בדבר מפני שמלא שהבירא מותר לו לחלל את השבת על מילה שיש בו סכנה כיון שאי אפשר להכין לו ברכיו בלתי מילולו ה"ה בנדין זה ברחם לו שמוחר לו לשחות חלב טמא כיון שא"א וילת זה שיתרפא אביו או אפשר דשאי הכס שאין שם המלאה אחרת אלא שיתללו עליו את השבת כיון שהיה נדרך לאיתו דבר אכל כדון שלפניו שמע לדברי החכמים החומרים לו שמוחר להתרפאות באיסורי תורה במקום סכנה וישתה הוא דלגבי ידיה היה נמוך הוא ילמי שמה אדם בריה איסור תורה ולא רנה לפסק הדין בעצמו מפני שלא רנה לסמוך על דעתו הקלושה ועיד כי הוא נוגע בדבר ונקש לו איש כלבבו היסגבין וחכם איש אשר רוח בו כדת מה לעשות ומהתמ"ט :

תשובה

קודם שגדל לעומקא דהאי דינא צריך לשיטט בתחילת המהשג' לדעת ולהודיע כל חלוקי האפשר בכור הבחינה הסייג שום רמז בתלמוד ובפוסקים בגדון כי היואף כי לפי קינר בקיאותי וידיעתי הקלישה דברים כאלו חלויים על בלי מה מ"מ היכא דלא בריר לן מילתא כדילהוניה לאור הדין לאמיתו מסרו לנו הכלל ללמוד דבר מדבר וכמו שכח הרא"ש כלל ע"ח ס"ס ד' וז"ל ואנו נדון דבר מדבר ונלמוד דבר מדבר כי חכמי התלמוד לא הכפיקו לכחוב כל העתידות הגילדות המחדשות לבא בכל יום אלא שהבאים אחריהם יולאים בעקבותיהם ומדמין מלתא למלתא ע"כ :

אדר

הנציה זאת היה דעתי נוצה לכאורה להקל בדבר ושיחמייב בן רחובין הג' ל מפאת היות אביו בסכנה עניינה לקיים צויו ומחירו ושישתדל בכל עיו ותעלימית להגיל את הביו ממות נפשו יהיה בלופן שיהיה ויף ק"ס שתייתו זאת מקידם האיסור הא בעלם נגד מה שהזכירני תירחגו הקדשה כיון שהיה לחבליה הטיב ולתיעלת הגמיר שישיגהו לרבו הרופה למנתו מסתברא לן דאין להסיר בדבר ריש דק"ל הין לך דבר שצריך בפני פיקוח נפש וישיס שמדמין מלתא גרלהא היכא דלא בריר לן כמי שכבר זכרנו אימר חכם הראש אמרין דהיה דשבת משיגין כגון אב להאי נדון ומה מצינו חכם לגבי מילה שיש בו סכנה דמותר לבריא להכין לי לייב"י בשבת כאשר נדרד לנו ה"ה בנכת שכלי הוד והביר בלד הרחשן של הש"ה ה"ה יהיה העשה עליו כהני מילה שאנו דנין עליו דהין לך פיקוח נפש גדול וזה ולפי זה אין להתעלל ולהתעכב הרבה מהמת שהריכאס כבר האריכו למעניותם בסיבת הדבר והכלל העילה בטעמיהם שדיו בראשי חס לא ישתה חלב אחין פעמים בכל יום לך כל שיש לחשש שעל ידי מניעת ההנהגה זאת התריפה יסחבין וצלי תהלשנה כותהו כל כך ריתתהרש ותחזוק סיבת החלי עד שכשנרנה לרפאתו להגילו מרעחו תהיה הרפואה לא לעור ולא להיצי"ל חס בן אין לאחר נדבר בדרך שזין מאחרין לענין מילה שיש בו סכנה בחילול שבת :

ולרעוה

דמלתא יש להיבית דהאי גדין אחיא במכ"ש מההיא דההס שהרי חייב אדם להיות זהיר שלא לחלל את השבת שיענשי גדול מדין ורף ע"פ כן מפאת היות משפטי התורה חסדי ירחמים ודרכיה דרכי נועם הותר לנו לעשות מלאכה גרורה להגיל את החילה ממכת מות וכדי שגאיכביד עליו החלי אסור לאחר כמו שפסק הרמב"ם בהלכות שבת פ"ב שכתב ואסיר להתמהמה בחילול שבת להניח שיש בו סכנה שג' אשר יעשה אוחס האדם וחי בהס ולא שימית בהס הא למדת שאין משפטי התורה נקטה בעולם אלא רחמים וחסד ושלם בעולם וכו' וגם הטור כתב בשם הירושלמי הגשאל הרי הוא רגינה והשיאל הרי הוא שיך רמים ע"כ נמצא כפי זה ק"ו וכן כפי של ק"ו כג"ד דהוי איסור קל דשתיית חלב טמא לגבי איסור שבת קל הוא דהא ההס איסור סקילה והכא אף שהוא איסור תורה אין לוקין עניה' כמו שנהדיא פסק הרמב"ם בפ"ג מהלכות מ"ח שהלב בהמה טמאה החובל וזוחי כאוכל חני שיעור שהיה אסור מן התורה ואינו לוקה אכל מכין אותומכת מדרוש ע"כ :

וכפי

האפשר להמציא התרופה וההללה לאביו הינכך כיון שנתאמת לנישית יישוב דעת החולה בהשקאת בנו החילה לפי שישנה דבר איסור לא אריא כיון שימשך מזה השתיה ישיב דעת לחולה ולרעתי ה"ה בכוונה מכוונת ספק נרכנו במד בר בשאלה שקרא לבנו הגדול ביחוד ואמר לו דע בני באמת שלא אכלתי דבר אסור מנעורי ועד עתה וכו' והיינו מהשכבר אמרנו שזלזל ההתייחסות והקשר שיש בינולאביו הוא חייב ביחוד שאת להליל את אביו ממנו ואף שיהיה על ידי איסור ודרך תחבולה מה בכך וכי יניחנו שימות הלוא כמו נר נחשב אסור יתעבב בדבר :

כל זה שכתבתי עד הנה עלתה בדעתי לכאורה אמנם אני בחומי ימים רבי'עמדתי מרעיד משתתה מחריש לדעת מפי סיפרים או מפי ספרים כדי לעמוד על מקור דין זה כי הוקשה בעיני להקל באיסורא דאורייתא משום דאין לנו לבדות חילוקי דינים מסברתנו אשר לא שפרוס קדמונינו דהיבא דאחמר אתמר והכו' דלא לסיף עליה וכל אלו הראיות שכבר זכרנו אומר יראה החשכל בעיון קל שהם חלושות ואין לסמוך עליהם משום דתברא בלדס אשר מחוך כך נראה לפוס קושטא דתלתא שהלך השני שהובא בשאלה היא הדעת הנכונה ויותר מכרעת וזה מכמה טעמי חדא דלאו כל כמיניה דראובן הנ"ל לדחית בשתי ידי' האיסור שהתיר לו חורגנו הקדושה משים פיקוח נפש ומכמינו הקדושים והאמונים עלי' חול'ע כבר השרישנו שמוחר להתרפאות באיסורי תורה ואס להשך אדם לומר אפשר שיקן החולה במלכ האחון ועל כל פנים יבא להסתכן לאו מלתא היא ומבוארת הביטול דבשלמא ההם דליכא תקנה אחרת והיינו שחיתת הכשרה איכא למיחש שמא יקון בנבלה אמנם בכ"ד אין לומר שיתנו לחולה תרופה אחרת בהיתר דהא כבר החליטו והסכימו הרופאים המובהקים כולם פה אחד ענו ואמרו שרפואתו תלויה בהשקאת חלב האתון והואיל ועיינינו הרואו שרפואה זו היא ידועה ומפירשמת כאשר הוכיח הגסיון ור"ל הורונו שכל איסורין שבתורה מתרשאין בחילי שיש בו סכנה משים הכי אין לו לחולה להתאחר יותר מדאי דילמא בין כך ובין כך המות יפריד וכי תימא דעל כל פנים מירי חששא לא יצאנו ומוטב שיסתה הבן מקודם כדי שלא יקון ויסתכן אביו הא נמי ליתא ומבוארת הביטול חדע דגם לבני שבת אס היה החולה לריך לאכילה להתר והנבלה מוכנת מיד והשחוטת מתאחרת מאכילין אותו הנבלה ולא חיישינן לשמא יקון כאשר פסק הרב ב"י בשלחנו הטבור ע"ש נמצא דאין לחוש לשמא יקון באיסור כל זמן שאינו יכול להתמתין החול' משאת החולי שמכביד עליו ואף שיהיה צוות

ובפי זה לפיכך ריהטא הוה סליק ארעאין דאין סגרא לחלק בין חולה שיש בו סכנה לענין שבת לזה החולה שאנו דנין עליו דתרווייהו כי הדדי נינהו לענין פיקוח נפש וכיון שכן מוטל על הבן כבן יכבד אב לעשית השתדלות בתוך לקיים מאמר אביו ושיסתה הוא מקודם כדי שימשך מזה השתיה רפואה לאביו חולת זה יצדק נמי להכריע לזר היתר מכא חששא אחרת והוא דאיכא למיחש הואיל וזה החולה עודנו מחויק בתיבתו ואינו רוצה לשמוע כלל ועיקר לעצת הרופאים חיישינן שמא יקן בזה השתיה ויבא להסתכן ודכוותה כהב הטור לבני שבת ור"ל היה החולה לריך לבשר שיחטין לו ולא יזנו לו בשר נבלה כדי שלא יצטרכו לחלל שבת בשחיתת ע"כ :

והנה דין זה הוא קשה ההכנה והלא הנכלה אין בו אלא איסור לאו והשחיתת איסור סקילה ומיבב שיעבור הוא על לאו דנבלה משיעברו המרים על איסור סקילה ויתורן זה דאם נלסברת האיסורים דהכי הוא וכמו שהשיענו הראש' משם הראש' ד בפרק בחרא דיוםא והביאו הרב ב"י בסיון ש"כ ע"ש וכתב הוא ז"ל שדבריו מכוונ' הם ואחר שהאריך בראיות נכונות בביטול זה הדעת כתב בס"ס דבריו ואני שמעתי משום דחיישינן שמא יהא החילה קץ באכילת היסור ויפריש ויסתכן עכ"ל הרי שהורה לנו דחשים דילמא יקון החילה בנבלה דהוא איסור קל התירו לנו לבדא לעשות מלאכה גמורה דהיינו שחיתת והנה הרי חששא ש"ך נמי בענין שלפנינו וקרוב לודאי שסתכן החילה הואיל והיא מוכרבת מחמת האיסור דרביע עליה וכיון דחיישינן שמא יקון יש לנו היכאה ללמוד דבר מדבר מסכים תכל' נד להקל בזה השתיה והגב ארמין אמרינן ש"ך שיהייב זה הבן כדי להשקט דעת אביו שיוציא שקר מפיו וכיב בדבר באמרו שמה שסתה הוא חלב עז אין בכך כלום שאותו דבור עס שהוא כוזב יאמר שהוא טהור ונקי וכל ס"י להייתו שלם כפי הזמן והנושא כי לפעמים יצטרך להעלים האמת כמו שאמרו חז"ל מותר לשנות מפני השלום :

ואפשר להתיר השתיה הזאת מסיבה אחרת והוא הגכון אללי יותר מסכים למה שאמרתי לעיל שלחיות שהחולה הנ"ל אין דעתו מיושבת עליו אין להצטרך הרבה ולהתחבס יותר למה ישומס החולה ויטורף דעתו וימות בלא עתו חדע שהתירו להדליק את הנר ליולדת סומא ליחובי דעתא וכמו שהוא פשוט בתלמוד ובספרי הפיסקים וא"כ למה ירע נדון שלפנינו אחר שזה הבן אשר מלד היחס והקורבה שיש לו עס אביו ניספך עליו המיוב לעשות נחת רוח לאביו שיחייב להשתדל כל

דזה החייב יועיל על החילה עצמו וכן הוא רוצה לאבד עליו שלל לרעת מה יוכל הבן לעשות ישוע לחכם ורוסיף ליקח המרופה קידם שיתחוק החולי ולא יוכל אחר כך להתרפאות אחר על כן בלי ספק הוא מהחייב בנפשו ודמיון להיה דק"ל כל מי שנאמר בו יעניר ואל יחרג ונהרג ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו ואין להרחיב הדיבור במה שהוא פשוט בכל ספרי הפוסקים אלא שצדין לני יוקפי משום שיש לבטל דין לחליק ולהכניח האי גדין להיה דיוולדת סומא שהיירי להדליק את הגר לימיני דעתה האנמי לאי מלתא היה דאיכא למימר דהתם ש"י בדקתני טעמא בגמרא בשב"ד ד' ק"ב ח' י"ל מדלקת לה ח"ז הגר פשיטא לא גריכא בסוגיא ח' ד' כ"ן דלא הו"א אסיר קמ"ל התייב מיתבא דעתא סבר' אי היכא מידי מו"א חבירא ועבדה לי ע"כ יהמר שבבר היכחני ש"ן דיחוי שבת מיטל על החולה אלא על כל ישראל העומדים עליו חבירתה נמי העומדת שם מדלקת את הגר השם דמי"שין שיכלה היולדת להסחכן על די פחד שהתפחד שמא אין עושה יפהמה שהיא צריכה וכתי שבהדיא כתבו רבתיני בעלי החיסמות שם נחלק בין היה דיוולדת סימא להיה דפר' בתרא דיומא דקאחרת לא אין מהכנין אותו אלא על פי מומרה ע"ש:

בללא

דמלתא אייבא ש"ן צריך לימר שהטענת אשר חכמינו לדתיה בלל הראשון של השאלה שהם בטלים מענין בנקל אלא שהן טעמן יהיוקו במעו הסברה האמיתית שלחילה דיקא הותר היסור בללנריא ואם החילה שיש בו כבנה יסור ולא ירצה לבחור לעלת הרופאים הנקראים מפלח המסידות בהררן שדבר היסור לא יבא אל פיו אמרינן דחינכא היא דנקטיה כי היכי דק"ל בפרק ב' דומא לגבי חילה ביה דלס רישא הומר צריך לאכול וחולה אומר אינו צריך מאכילין איהו והיינו בעל כורחו מאי טעמא חגיגא הוא דנקטיה ופרש חגיגא שטות ע"כ ובג"ד נמי טראוכן הנ"ל אינו רוצה להקשיב למאמץ הרופא חסיד שיה קרינן ליה ואף שמהות הרסיד היא הפיעל ועישה לפניה משורת הדין וקו היישר לא ינדק זאת ההנחה בחילה שיש בו כבנה כלל ועיקר אדרבה סכלות הוא כשירצה לפעול פעולות ההסידות בעת שלריך לבקש תרופה למכתו הילכך לדעתי החלושה אין לנו תקנה אחרת ואופן יותר נאות מסכים אל האמת כפי הדעת הנכונה אלא שישתדלו בניו ואנשי ביתו לפייסו בדברים עד שסכים לדבריהם ויקח המרופה בעליו להנחתו ולטובתו ואם לא יועיל כהיותו עדין מחמיר בדמיונו הכוזבת והנפסד יכריחוהו לקבל המרופה:

דע כי

צווח בכרוכיא שלא ישתה צמ"ס פנים דבר היסור אין משנימין על זה כדי שנאמר שחייב בנו מחמת היות אביו בסכנה עמומה שיתירו לו היסור חירה והטעם מבוואר בעצמו דאם הוא על עצמו להחשימה יש לנו לטעות ומכל שכן אם כבר הגיע החולי למדרגה שמתחוק בגוף החילה עד שכל לימותיו כמוקד ניחרו ולא נשאר כלתי העצמות היצוות חייב החיל: בעצמו למחר ולהשתדל ברפואתו ואף שיהיה על ידי היסור חורה מה בכך דוחי בהם חמר רחמנא ולא שימות בהם:

ורנה על כן אמרתי וגמרתני בלבי שאין להקיש מה היה

דפקיח נפש לענין שבת להאי גדין דההפרס מוכן בעצמו ועיד דחפשי במיפוש נר האבוקה לבדיק ציס התלמוד ולא משמטיט שום חגא חואנוורא או שים פוסק שימיענו חרש גדול כזה הדרכה גזרו אומר ובי אומרים לאדם חטא כדי שיוכה חבירך וקוטב יסוד זה סוכב להיה דהדביק פת בחגור דשקיל וטרי שם בשבת דף ד' דמבעיא להו אם התירו לו לרדות קודם שיבא לידי חיוב חטא ובעי שם למאן התירו וכו' אמר רב שילא לעולם בשוגג ולמאן התירו לאחרים מתחיק ליה רב ששת ובי אומרים לאדם חטא כדי שיוכה חבירך ותירץ שם הגמרא בהודאת הקושיא דאין הכי נמי דאין אומרי' לאדם חטא וכו' והבא במאי עסיקין דהדביק פת בתנוד במיד והתירו לו לרדותה קידם שיבא לידי היסור סקילה:

ומתוך הגמרא זאת השוברת וסיתרת כל מאי דהוה

סליק אדעתין מעיקר נראה לדעתי להיבית ולהכריח בבית דאין להתיר בשום נד לבן החילה שישתה חלב שמא פעמים בכל יום עד אשר יעתיק החולי מניף החולה ורפא ירפא דהא היסור חורה לא התירו לבדריא אלא לחילה דוקא כאשר כבר השמיענו אבי העבודה הרמב"ם בפ' ה' מהלכות יסודי התורה ע"ש ועל פי מה שקדם יש לנו טעם לשבח לחלק בין להיה דשיחטין לחול' ואין טמנים לו נבלה בזולת מה שכבר גזרו אומר בשם הרא"ש ו"ל דמקום הניחו לנו רבותינו הקדושים והיינו דטעמו של דבר הוא כי אין דיחוי שבת מוטל על החולה אלא על כל ישראל העומדים עליו וכיון שכן היה דנבלה אינס רשאים להאכילו בידים דבר היסור כדי להקל חילול שבת מעליהם והיינו מזה זאת ההנחה דאין להתיר שום היסור אף שיהיה היסור קל כדי למנוע התקלה שיוכל להזדמן לאחרים וכי תימא דכנ"ד שאני משום דהוי דבר זר מאוד ויגדלו השכל דאין יצויר מפלאת ההתייחסות והקשר שיש לבן עם אביו איך יתכן שיוכל לראות אביו בסכנה עמומה ויניחו שמוות הא לא מלתא היה השם:

שאלות ותשובות

דע בי כבר הורה זקן הרב הגדול בעל מ'א בסיון

שכ"ח שכתב וז"ל רופא א' אומר צריך אם לא רצה החולה לקבל התרופה כופין אותו ע"כ הרי שאין להשגיח בדברי החולה כשאין רוצה לקבל התרופה וכי היכי דהתם כופין אותו ה"ה בג"ד דמאי שנא ובמפסי באמתחות שיחות ספרי הפוסקים מלאתי ראיתי בתשובות הרד"ב ס' ס"ז סע"ד לדברי וז"ל שאלת ממני אודיעך במי שאמרוהו שצריך לחלל עליו את השב"ו או' אינו רוצ' שיחלל שבת בשבילו מופני חסידות היש בזה חסידות ושומעין לו או אין שימעיין לו תשובה הריזה חסיד שוטה והאלקים את דמו מידוי בלש' יהי' ר' אמר ומי בהם ולא שימות בהם ולא מביא לדעת הרמ"בם ז"ל שכתב בפ"ה מהלכות יסודי התורה כל מי שנאמר בו יעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר הרי זה מחמייב בנפשו אלא אפילו לדעת האומרים שמי שהיה דינו יעבור ואל יהרג ונהרג ולא עבר הרי הוא במחילת הגלדיקים ומדת חסידות הוא ולזה דעתי נוטה אפי' הכי בג"ד כולי עלמא מידו שמחמייב בנפשו דכשלמא התם איכא קידוש השם וגדולה בדת הקדושה שמסר נפשי עליה כזשר מפורסם במעשה דדניאל שזמר נפשו על התפלה ומגניא מישזל ועוריה וכמה חסידים שזסרו נפשו ונתקדש השם על ידם ואפילו בליגעא יש קדוש השם שהא פרהסיא אלל נכרים חבל בג"ד אין כאן קדוש השם כלל כי מי יודע מה עישה בחיך ביתו וכו' ועוד האריך הרב הגל' להוכיח בראיות חזקות וגכומות שזה החילה מחמייב בנפשו שהרי בסיום דבריו כתב כללל דמלמא איני רואה במעשה הזה שיש חסידות אלא איבוד נשמה הילכך מלגיטין אותו בעל כרחו או כיפין אותו לעשות מה שאמרוהו והשאל הרי זה שיפך דמים ופס ט הוא וגם הכריח הרב הגל' מדברי הר"ן שכתב ביו"ד ובי' חלה שיש ב' סבבה והמרו בקיין לחלל את השבת מדת חסידות הוא לו שימנע עלמו אינו אלא שיפך דמים הזריז הרי זה משוכח והגשאל מני' והואשאל שיפך דמים וכל שכן המונע עצמו שמחמייב בנפשו ע"כ ועם כי דברי הרב הגל' אינם צריכים חיזוק מ"מ אכוא בעקבותיו להשתעשע במילי דאורייתא ומייתנא לה גמי בג"ד דשיין הם בתכלית השיוי לענין דכופין את החולה לעשות מה שזמרוהו הרופאים דלגבי דידיה התר גמור הוא זאת ההשקאה ולא לגבי בטל זה נראה לע"ד פשים:

אלא שערין גריבין אנו למודעי אם יוכל הבן לבא לתכלית המבוקש על ידי

טעימה בלבד דשמא כולי האי לא חיישינן והיינו שיטעום בנותחילה מואת ההשקאה שיעור מעט ואם אינו בולע אותו אלא רוקק מיד היה נראה בתחילת המחשבה דאין להקפיד בזה אמנם אחר העיון וההשקפה איכא למשדי ביה נגבא ואיסור גמור הוא דהכי משמע פרק היה קורא (דף י"ד) דמסיק התם שריו נתענית טועם ואין בכך כלום משום דאכילה קביל עליה טעימה לא קביל עליה וכו' משמע דוקא נתענית שרי טעימה משום דבקבלתו תליא מלתא ואכילה קביל עליה טעימה לא קביל עליה דלא מחית נפשיה למיסר כולי האי אבל איסורי אכילה דלא תליא בקבלתו אפילו טעימה חסורה והובא בש"ע מט"ר יורה דעה ס' ק"ח מהם הריב"ש:

כלל העולה מכל מאי דכתבנא דאין ראה לחלק בין טעימה בלבד לשתייה באיסורי תורה אדרבה תרומייהו כי הדדי נינהו לאיסור וכבר ביארנו שאינו מוטל על הבן להשחל על ידי עבירה בשים פנים אף שיהיה העבירה קלה ולתכלית התרופה שישגהו לחביועס כל זה אין לנו כח להתיר האיסור לאדם בריא לעוגס דדוקא לחולה שיש בו סכנה רמיא עליה להקל בשתיית האיסור מן הטעם דומי בהם אמר רחמנא ולא שימות בהם ואם יסרב בדבר מפאת האיסור דרביע עליה פשיטא לן דתוינבא היא דנקטיה ואם גוכל לפייסו עד שישכים לעגת הריפאים מוטב אמנא, אם עודנו מחויק בתומתו ולא ירלה לשמוע לדבריהם כופין אותו כמדובר והף גם זאת אין להתיר שחיית האיסור לבריא מחמת הכלל המסיר בידינו והוא שדרך של הפוסקים הוא לפרש ולא לסתום דדוקא לענין שבת התמר ובג"ד לא נהרינן מינה כאמור באופן שהאמת יורה דדכו דבן החולה שנשחק בדבר ולא רצה לסמיך על דעתו מפני שגיגע בדבר דמשמע שכוונתו היה נוטה להקל ולהכריע לגד ההיתר לדעתו לחיפה כיון ולא הוה ליה לפקפק דזיל קרי בי רב הוי דחייב אדם להיות זהיר הרבה מאוד באיסורי חורה וגאסור איסר על נפשו בדפידישית לעיל בכל הגי ראיות דכל חדוחד באגפי נפשא סגי וכל שכן בהלסרפות כולם יחד הכלע"ד כמכתיוה יעילגי משניאות:

בשנה ובסדר ונפשו קשורק בנפשו לפ"ג:

נאום הצעיר שבצעירים צחק סרוק יצוא: